

فرهنگ اصطلاحات
مواد مخدر و روان گردان

محمد تقی شهبازی

انسترات انصاف برتر

شهبازی، محمدتقی، ۱۳۴۵ -	سرشناسه
فرهنگ اصطلاحات مواد مخدر و روان گردان / نویسنده	عنوان و نام پدیدآور
	محمدتقی شهبازی.
تهران: نشر انسان برتر، ۱۳۹۵.	مشخصات نشر
۳۴۳ص.	مشخصات ظاهری
۸-۲۲-۸۲۹۵-۶۰۰-۹۷۸:	شابک
فیپا	وضعیت فهرست نویسی
کتابنامه: ص. ۳۲۶ - ۳۲۷	یادداشت
نمایه.	یادداشت
مواد مخدر -- اصطلاحها و تعبیرها	موضوع
Narcotics -- Terminology	موضوع
داروهای توهم‌زا -- اصطلاحها و تعبیرها	موضوع
Hallucinogenic drugs -- Terminology	موضوع
۱۳۹۵ ۴۷۳۴۸/ش ۱/۵۸۰ HV	رده‌بندی گند
۳۶۲/۲۹۳	رده‌بندی دربی
۴۴۵۰۷۵۷	شماره پیشانی
۱۳۹۵/۰۸/۰۴	تاریخ درخواست
	تاریخ پاسخگویی
۴۴۵۰۳۱۲	کد پیگیری

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

فرهنگ اصطلاحات مواد مخدر و روان گردان

ناشر: نشر انسان برتر

نویسنده: محمدتقی شهبازی

صفحه‌آرایی: حمیدرضا باباجان‌نژاد

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۴۰۰۰ تومان

شابک: ۸-۲۲-۸۲۹۵-۶۰۰-۹۷۸

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۲۱

بخش اول :

مباحثه شود، یک مربوط به مفاهیم و تعریف مفاهیم

تحقیق در مفاهیم	۲۶
ضرورت به کارگیری مفاهیم و تحقیق در آنها	۲۶
مفهوم	۲۸
انواع واژه‌ها یا مفاهیم	۲۹
ویژگی مفاهیم	۳۰
مفهوم و واقعیت	۳۲
زمینه اختلاف در مفاهیم	۳۳
مفاهیم و ارزش	۳۴
کاربرد مفاهیم	۳۵
تعریف	۳۸
ویژگی‌های تعریف	۳۸
شیوه‌های تعریف	۴۰
معرف یا اندیکاتور	۴۴
انواع معرف‌ها	۴۵
معرف‌ها و ارزش‌های اجتماعی	۴۹
شروط معرف‌های مناسب	۵۰

بخش دوم :

آسیب شناسی اجتماعی و تئوری های مربوط به آن

- ۵۴ آسیب اجتماعی
- ۵۵ آسیب شناسی اجتماعی
- ۵۶ دیدگاه ها و تئوریه ها
- ۵۷ الف : دیدگاه زیست شناختی
- ۶۰ تئوری لمبروزو
- ۶۱ نظریه بنیادی انسان شناسی
- ۶۱ ب : دیدگاه روان شناختی
- ۶۲ نظریه پسیکودینامیک (روان پویایی)
- ۶۵ نظریه نئو فرویدنیما
- ۶۶ نظریه یادگیری
- ۶۸ نظریه یادگیری اجتماعی
- ۷۱ نظریه انسان گرایی (اصالت وجود)
- ۷۳ نظریه اجتماعی (روانی اجتماعی)
- ۷۵ مدل زیستی - روانی - اجتماعی
- ۷۶ ج : دیدگاه جامعه شناختی
- ۷۷ نظریه آسیب شناسی افلاطون
- ۷۸ نظریه آسیب شناسی ارسطو
- ۷۸ نظریه اندام گرایی
- ۷۹ نظریه آگوست کنت
- ۸۰ نظریه بی هنجاری دورکیم
- ۸۱ نظریه فشار ساختاری مرتن

۸۲	نظریه تضاد اجتماعی
۸۲	نظریه کنترل اجتماعی
۸۳	نظریه جامعه پذیری یا اجتماعی شدن یا انتقال فرهنگی
۸۴	نظریه برجسب
۸۵	نظریه بی نظمی اجتماعی
۸۶	نظریه انحراف از هنجارها
۸۷	نظریه ارزش ها
۸۷	نظریه درون فردی
۸۹	نظریه تداخل عوامل با سبب عاملی بودن جرائم
۹۰	نظریه عدم ارضاء آرزوها
۹۱	نظریه حمایت گروهی
۹۲	مکتب محیط اجتماعی
۹۲	د: دیدگاه حقوقی
۹۳	تعارض در حقوق
۹۴	عدم کارایی سیستم قضائی
۹۵	مکتب انسان شناسی جنائی
۹۶	ه: دیدگاه اقتصادی
۹۷	نظریه توراتی
۹۸	و: دیدگاه جغرافیایی
۹۸	قانون حرارتی کتله
۹۹	نظریه محیط جغرافیایی ابن خلدون
۱۰۰	نظریه بوم شناسی انسانی
۱۰۱	ز: دیدگاه سنخ شناسی

بخش سوم :

مبحث مواد مخدر و روان گردان

فصل اول : تاریخچه

- ۱۰۵ افسانه مواد مخدر
- ۱۰۶ مواد مخدر و جادو
- ۱۰۸ تاریخچه مصرف مواد مخدر در جهان
- ۱۱۱ جنگ : پاک
- ۱۱۴ ریخه مصرف مواد مخدر در ایران

۱۲۱ فصل دوم : کشت

۱۲۲ قاچاق

۱۲۲ کشت

۱۲۳ کشت قانونی

۱۲۴ کشت غیر قانونی

۱۲۴ مثلث طلائی

۱۲۵ هلال طلائی

۱۲۶ بالون

۱۲۷ خشخاش

۱۲۸ شاهدانه

۱۲۹ کوکا

فصل سوم : تولید

۱۳۲ تولید

۱۳۲	 تولید قانونی
۱۳۲	 تولید غیر قانونی
۱۳۳	 ماده مخدر
۱۳۳	 تخذیر
۱۳۴	 افیونها
۱۳۴	 کاه خشک تر
۱۳۴	 کنسانتر
۱۳۵	 تولید تریاک
۱۳۵	 تریاک خام
۱۳۶	 تریاک آماده شده
۱۳۶	 سوخته تریاک
۱۳۶	 شیره مطبوع
۱۳۷	 الکاوئیدهای تریاک
۱۳۸	 تولید حشیش
۱۳۹	 حشیش
۱۴۰	 ماریجوانا
۱۴۱	 صمغ (رزین حشیش)
۱۴۱	 بنگاب

فصل چهارم : ساخت

۱۴۴	 ساخت
۱۴۴	 ساخت قانونی
۱۴۵	 ساخت غیر قانونی

۱۴۶		تریاک طبی
۱۴۶		قرص تریاک
۱۴۷		مرفین
۱۴۸		مرفین پایه
۱۴۸		مرفین خام
۱۴۹		قرص های مرفین
۱۴۹		هروئین
۱۵۰		هروئین قرصی
۱۵۰		هروئین پایه
۱۵۱		هروئین شماره ۲۰۱
۱۵۱		هروئین شماره ۱
۱۵۲		اثرات مواد افیونی
۱۵۴		فلاش
۱۵۴		متادون
۱۵۵		آنتاگونیست مواد مخدر
۱۵۶		ساخت روغن حشیش
۱۵۶		روغن حشیش
۱۵۷		اثرات شاهدانه
۱۵۹		خمیر کوکا
۱۵۹		کوکائین
۱۵۹		کراک
۱۶۰		اثرات کوکائین
۱۶۱		مخدر الکترونیکی

۱۶۱	مواد روان گردان
۱۶۲	سستی زها
۱۶۳	باربیتوریتها
۱۶۳	اثرات باربیتوریتها
۱۶۶	غیر باربیتوریتها
۱۶۶	بنزودیازین ها
۱۶۷	اثرات بنزودیازین ها
۱۶۸	توهم زها
۱۶۸	مسکالین
۱۶۹	پسی لوسی بین
۱۶۹	دی.ام.تی
۱۷۰	پی.سی.پی
۱۷۰	ال.اس.دی
۱۷۱	اثرات توهم زها
۱۷۲	فلاش بک
۱۷۳	پدیده یدک کشی
۱۷۲	تحریک زها (محرکها)
۱۷۱	قات
۱۷۱	کراتم
۱۷۵	ناس
۱۷۵	آیس
۱۷۵	آمفتامین
۱۷۶	اثرات آمفتامین ها

۱۷۷	داروها
۱۷۸	ترکیبات (داروهای) اعتیاد آور
۱۷۸	قرص
۱۷۸	کپسول
۱۷۹	حب
۱۷۹	تنشور
۱۷۹	اسام داروها
۱۷۹	نام اختصاعی
۱۸۰	نام سمعی
۱۸۰	نام غیر اختصاصی بین المللی
۱۸۱	اسامی عامیانه
۱۸۲	طبقه بندی (گروه) داروها

فصل پنجم : تشخیص و تست

۱۸۸	تشخیص و تست
۱۸۸	تشخیص تریاک
۱۸۹	تست تریاک
۱۸۹	تشخیص هروئین از مرفین
۱۹۰	تست هروئین
۱۹۰	تست مرفین
۱۹۱	تشخیص حشیش
۱۹۱	تست حشیش
۱۹۲	تشخیص کوکائین

تست کوکائین ۱۹۲

فصل ششم : مواد شیمیائی

مواد شیمیائی ۱۹۶

استون ۱۹۷

انیدرید متبک ۱۹۷

اتیل ات ۱۹۸

پی پریدین ۱۹۹

اسید سولفوریک ۲۰۰

پرمنگنات پتاسیم ۲۰۰

متیل اتیل کتون ۲۰۱

۱-فنیل - ۲- پروپانول ۲۰۱

اسید لایزر جیک ۲۰۲

اسید آنترانیلک ۲۰۳

فصل هفتم : انتقال (حمل و نقل)

انتقال ۲۰۶

انتقال قانونی ۲۰۶

انتقال غیر قانونی ۲۰۶

قاجاق بین المللی مواد مخدر ۲۰۷

پیک ۲۰۸

کشور ترانزیت ۲۰۸

راه بالکان ۲۰۹

۲۱۰	 جرم جهانی
۲۱۰	 تروریسم مواد مخدر
۲۱۲	 جرم سازمان یافته
۲۱۳	 جاسازی
۲۱۵	 عملیات کوتوله
۲۱۵	 شششوی پول
۲۱۷	 مافیا
۲۲۹	 گروه خدایا (سلطان مواد مخدر)
۲۳۲	 حزب "وا"
۲۳۳	 کارتل مد
۲۳۵	 کارتل کالی
۲۳۸	 کارتل ویلا ویسن سیر

فصل هشتم : فروش

۲۴۰	 فروش
۲۴۰	 بازار قانونی
۲۴۱	 بازار غیر قانونی
۲۴۱	 بازارهای بین المللی
۲۴۲	 درخت پول

فصل نهم : مصرف

۲۴۴	 استعمال مواد
۲۴۴	 سوء استعمال مواد

۲۴۵	اعتماد
۲۴۸	وابستگی دارویی
۲۴۸	وابستگی جسمانی
۲۴۹	وابستگی روانی
۲۵۰	معتاد
۲۵۱	تشخیص معتاد
۲۵۲	سندرم حرومیت
۲۵۳	تحمل
۲۵۴	نحوه استعمال مواد
۲۵۵	دود کشیدن
۲۵۷	شیره کش خانه
۲۵۷	خوردن
۲۵۸	تزریق
۲۵۹	استنشاق
۲۶۰	شکار ازدها
۲۶۰	علل اعتماد
۲۶۴	آندروفین
۲۶۶	اعتماد دوگانه
۲۶۶	مقاومت
۲۶۷	اعتماد جرم یا بیماری
۲۶۸	بو قلمون سرد
۲۶۹	اشکال استعمال مواد مخدر
۲۷۰	دارو و درمان

۲۷۱	 تست اعتیاد
۲۷۱	 روش های تست اعتیاد
۲۷۴	 پیشگیری

فصل دهم : درمان

۲۸۰	 درمان
۲۸۰	 درمان جسمانی
۲۸۱	 روان درمانی
۲۸۱	 کار درمان
۲۸۳	 بازگیری
۲۸۴	 بازتوانی
۲۸۴	 دوروی ترک اعتیاد

فصل یازدهم : مبارزه با مواد مخدر، همکاری های بین المللی، اقدامات ملی

مبارزه با مواد مخدر

۲۸۸	 تاریخچه همکاری های بین المللی
۲۹۰	 کنوانسیون
۲۹۲	 کنوانسیون منفرد
۲۹۳	 کنوانسیون
۲۹۵	 کمیسیون مواد مخدر
۲۹۶	 کنوانسیون
۲۹۷	 هیئت بین المللی کنترل مواد مخدر
۳۰۰	 برنامه بین المللی کنترل مواد مخدر سازمان ملل

۳۰۲	 بیانیه (مانیفست)
۳۰۲	 اعلامیه
۳۰۲	 قطعهنامه
۳۰۲	 انترپول
۳۰۵	 هونلیا
۳۰۶	 استرداد و ترخیص
۳۰۸	 کنترل دارویی
۳۰۹	 موجودی های خاص
۳۱۰	 سند سی.ام.او (C.M.O.)
۳۱۱	 برنامه جهانی مبارزه با مواد مخدر (سی. پی. آ)
۳۱۲	 ردیاب
۳۱۳	 ردیاب بویایی (مولکولی)
۳۱۴	 ردیاب اشعه ای
۳۱۴	 سنگ
۳۱۵	 معتادان گمنام (NA)
۳۱۸	 ستاد مبارزه با مواد مخدر ریاست جمهوری

بخش چهارم :

	ابعاد، عوامل، و سطوح تحلیل مربوط به مواد مخدر و روان گردان
۳۲۱	 تئوری پیشنهادی
۳۳۰	 نتیجه گیری
۳۳۴	 فهرست منابع و مأخذ
۳۴۱	 فهرست اصطلاحات

مقدمه

مواد مخدر و روان گردان و مصرف آن پدیده‌ای است که در عصر کنونی گسترش عجیبی یافته و مشکلات عدیده‌ای را برای جوامع انسانی بوجود آورده است. این پدیده متأثر از عوامل مختلفی است و عوارض و پیامدهای متعددی را داراست. ویژگیهای مواد مخدر و روان گردان باعث شده است تا بسیاری از اندیشمندان، صاحب نظران و برنامه ریزان به آن توجه نمایند و هریک از زاویه و یا زوایای متعددی بر آن بنگرند.

علی رغم توجه بسیاری از اندیشمندان و صاحب نظران و برنامه ریزان به مسئله مواد مخدر و روان گردان، مشاهده می‌نمائیم که این پدیده همچنان به عنوان یک معضل جامعه جهانی عرض اندام می‌نماید. از همه مهمتر کمتر منبعی را می‌توان یافت که این پدیده و ابعاد آن را به صورت عام و جامع نگرانه از دیدگاه نظری و عملی مورد بررسی قرار داده باشد.

فقدان منبعی که مواد مخدر و روانگردان و ابعاد آن را مورد توجه قرار داده باشد و ضرورت وجود چنین منبعی از نظر علمی و اجرایی، اینجانب را به فکر انجام این مهم تشویق و وادار نمود. لذا بر آن شدم تا موضوع تحقیق خویش را تحت عنوان تشریح یا «تعریف مفاهیم مربوط به مواد مخدر و روانگردان» یا به عبارت دیگر «فرهنگ اصطلاحات مواد مخدر و روانگردان» انتخاب نمایم. بدیهی است مطالعه و تحقیق جامع در خصوص این پدیده مستلزم تشکیل گروهی از کارشناسان رشته های مختلف است و انجام این مهم برای یک محقق آن هم در مدت زمانی محدود بسیار مشکل است. علی ایحال وجود چنین عامل سابقه کاری، (از جمله در ستاد مبارزه با مواد مخدر ریاست جمهوری، راهنمایی و مشاوره آقایان دکتر فریدون وحید و دکتر مهدی طالب در انجام این پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد رشته علوم اجتماعی، گرایش جامعه شناسی دانشگاه دولتی اصفهان و همکاری کارشناسان سازمان های مختلف مرا به پرداختن به این کار تشویق و یاری نمود.

پس از پیشنهاد موضوع تحقیق و تعویب آن، جمع آوری مفاهیم، اصطلاحات و تئوری های آسیب شناسی و تعاریف آنها آغاز گردید. در این رهگذر مشکلات عدیده ای بر سر راه ما آمد. در حین جمع آوری مفاهیم و تعاریف آنها گاه مطالب اشتباه یا متناقضی مشاهده می گردید که در زمان طبقه بندی و تعریف آنها مورد اصلاح قرار گرفت.

یکی از مشکلات تحقیق، عدم شناسنامه کامل بعضی از منابع است که علیرغم صحت مطلب آن، به علت کامل نبودن شناسنامه

منبع، نظیر نبود سال چاپ، محل انتشار و ... ناقص شناخته می‌شوند. از دیگر مشکلات این بود که در بسیاری از موارد، مفهوم، معادل لاتین و تعریف آن، در یک یا دو منبع موجود نبود. به همین دلیل چندین منبع مورد مطالعه قرار گرفت تا این که یک مفهوم، معادل لاتین آن و تعریف آن در کنار هم جمع شدند. ناگفته نماند که معادل لاتین بسیاری از مفاهیم در مصاحبه با متخصصین مربوطه اخذ شده است.

مسئله مزبور نیز در زمینه اسامی لاتین اندیشمندان و صاحب نظرانی که، تنها به نام آنان ذکر شده است، وجود داشت. زیرا در بعضی از منابع، معادل لاتین نام دانشمند و صاحب نظر مربوطه ذکر نشده بود. به همین دلیل سایر منابع مربوط به نظریه‌ها مورد مطالعه قرار گرفت و معادل لاتین تعدادی از آنها استخراج گردید. از نکات مهم و اساسی این مجموعه تکرار بسیاری از اصطلاحات و مفاهیم در سایر صفحات بود. بدین دلیل است داشتن اطلاع هم زمان از آن اصطلاحات و یا تعاریف آنان برای خوانندگان ضروری بود. به همین دلیل برای رفع این مشکل «فهرست اصطلاحات» در پایان این گزارش طراحی شد.

در فصل دیدگاه‌ها و هم چنین تعریف مفاهیم مربوط به مواد مخدر، طبقه‌بندی‌هایی صورت گرفته است. در این طبقه‌بندی ممکن است مواردی وجود داشته باشد که در چند قسمت قابلیت درج دارند. مثلاً می‌توان نظریه‌ای را هم در دیدگاه جامعه‌شناختی و هم در دیدگاه حقوقی جای داد. ولی به منظور ممانعت از تکرار مطالب به اختصاص نظریه در یک قسمت اکتفا شده است.

در این مجموعه مباحث مختلف در چند فصل تقسیم بندی شده‌اند. در این مجموعه ابتدا مباحث تئوریک مربوط به مفاهیم، تحقیق در آنها، و همچنین تعریف، ویژگیهای تعریف و خصوصیت معرفهای لازم برای یک تعریف ذکر شده است.

در فصل بعدی به آسیب شناسی اجتماعی و دیدگاه‌ها و تئوریهای مربوط به آسیب شناسی پرداخته شده و بر دیدگاه‌ها و تئوریهای آسیب شناسی از بعد جامعه شناختی تاکید بیشتری شده است.

در از فصل آسیب شناسی وارد بحث مواد مخدر و روانگردان می‌شویم. ابتدا به تاریخچه این پدیده اشاره شده است. سپس مفاهیم کشت، تولید، ساخت، مواد شیمیایی، انتقال یا حمل و نقل غیرقانونی، فروش، مصرف، پیشگیری، درمان، مبارزه و زیر مجموعه‌های آنها مورد تعریف قرار گرفته‌اند.

در ادامه به منظور نتیجه گیری، چارتی از ابعاد اساسی مواد مخدر و روانگردان ترسیم و مورد تعریف و تحلیل قرار گرفته است و نهایتاً با توجه به نقصان و یا عدم جامعیت تئوریهای موجود درباره مواد مخدر، یک تئوری جهت امکان انجام جامعه‌ر بررسی یا برنامه ریزی علیه این پدیده پیشنهاد شده است.

ناگفته نماند که نگارنده ادعای جمع آوری تمام مفاهیم و اصطلاحات و تئوریها را ندارد. لذا از همه صاحب نظرانی که می‌توانند به کامل نمودن این مجموعه کمک کنند، درخواست دارد تا وی را از رهنمودهای خویش بهره مند سازند.